

34. Inanna en de onderwereld.

Godin Inanna stuurde Sjukaletuda net als Dumuzi naar de onderwereld. Zij hadden allebei seks gehad met Inanna en voor stervelingen eindigt dat altijd met de dood.

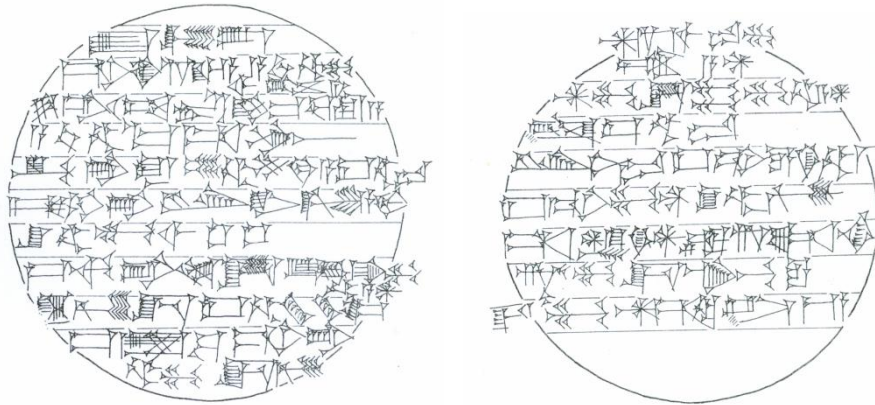
Inanna was als Venusplaneet niet alleen verbonden met de hemel, maar ook met de onderwereld. Zij daalde er zelf in af, maar stuurde ook haar minnaars naar dat oneraardse land zonder terugkeer. De Sumeriërs maakten van de gegevens van de mythe gebruik om de hulp van Inanna in te roepen bij hun specifieke problemen. Aan het eind van de maand van Dumuzi (dat in onze maand juli/augustus viel) herdachten ze de doden en lieten Dumuzi voor drie dagen terugkeren uit het dodenrijk. Zij zetten een bed voor hem klaar en vaardigden een plaatsvervanger voor hem af, die drie dagen lang in de onderwereld moest doorbrengen. De remplaçant kon een familielid zijn, en was volgens een oude tekst bijvoorbeeld de jongste zuster van de prins die ziek op bed lag. Zij bracht drie dagen vastgebonden in een donkere ruimte door. Na deze drie dagen werd zij 'verlost', wanneer Dumuzi weer terug moest keren naar het dodenrijk. De mensen zagen in deze mythologische gebeurtenissen allerlei oplossingen voor hun dagelijkse problemen en zij vroegen aan Inanna om alle demonen die het leven van de mensen kwelden samen met Dumuzi mee naar de onderwereld terug te sturen. Deze demonen waren afkomstig uit de onderwereld en hadden zich bijvoorbeeld van een ziek familielid meester gemaakt. De taak van de arts bestond erin om die wezens uit het lichaam van de patiënt te verdrijven. Ze zetten reisbenodigdheden klaar, met proviand, om het de demonen zo aantrekkelijk mogelijk te maken samen met Dumuzi de terugreis te aanvaarden.

Maar ook na hun overlijden had men de hulp van Inanna nodig. Zij was er immers in geslaagd de poortwachter van de onderwereld over te halen haar naar het paleis van de godin van de onderwereld te brengen. De mensen hoopten dat zij na hun dood daar ook heen konden gaan en misschien zou de steun van de godin hen daarbij kunnen helpen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit een lensvormig spijkerschrifttablet dat in de stad Lagasj in Irak is gevonden, en dat vermoedelijk rond 2000 v.C. werd gemaakt. Het is beschreven met sierlijke spijkerschrifttekens en de tekst gaat over iemand die onder andere de hulp van Inanna inroept om toegang te krijgen tot het paleis van de onderwereld, het Egal Ganzer. De Nederlandse assyrioloog Niek Veldhuis vermoedt dat het tablet – dat door zijn lensachtige vorm gemakkelijk in de hand gehouden kan worden – bedoeld was om de dode in het graf in de hand te leggen. Tijdens zijn reis in de onderwereld zou de dode het kunnen reciteren en dat zou helpen om veilig toegang tot het paleis van de onderwereld te krijgen.

De Sumeriërs hadden een somber beeld over het leven na de dood. Dat kunnen we onder andere lezen in de onvergetelijke woorden die Ut-napištim tot Gilgamesj spreekt in het tiende kleitablet van het *Gilgamesj-epos* in de prachtige vertaling van de Belgische assyrioloog Herman Vanstiphout:

Toen de goden de mens schiepen,
Hebben zij de Dood als zijn lot vastgesteld.
Jij, jij spande je zozeer in, en wat heb jij bereikt?
Met al jouw inspanningen heb jij slechts jezelf uitgeput:
Jouw vlees is verstorven door de zorgen.
Zo breng jij het einde van jouw dagen dichterbij!
Een mensenleven wordt immer afgebroken, als een rietstengel in het rietveld;
De knappe jongen en het mooie meisje
Beminnen elkaar een ogenblik, en de Dood rukt hen weg!
Niemand ziet de Dood;
Niemand ziet het gelaat van de Dood;
Niemand hoort de stem van de Dood,
De wrede Dood, die de mensen neermaait.
Bouwen wij soms huizen voor eeuwig?
Zegelen wij contracten voor eeuwig?
Verdelen de erven de nalatenschap voor eeuwig?
Duren rechtszaken eeuwig?
Wassen de rivieren eeuwig?
Een libelle zweeft over het water;
Haar aanschijn weerspiegelt even de zon -
En dan is er plotseling niets meer.
De slapende en de dode, hoe lijken zij op elkaar!
Maar nog nooit werd het beeld van de Dood getekend;
Nog nooit heeft een dode de mensen gegroet!
De Anunaki, de Grote Goden, hielden ooit een beraad.
Mamatum (moedergodin uit de Kassitische tijd), die de lotsbestemmingen uitvaardigt, besliste met hen het lot:
Leven en Dood stelden zij vast,
Maar het ogenblik van de Dood deelden zij niet mee.

Volgende week: Inanna en Saltu

Tablet in handen van een dode die de hulp van godin Inanna inroept om toegang te krijgen tot het paleis van de Onderwereld. (William Hallo, 'Back to the Big House. Colloquial Sumerian, Continued.' *Orientalia nova Series*, 54, p 57.)